

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Izdajatelj sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroška cesta št. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka pettivrsta 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprete reklamacije so poštne proste.

Kmečke težave.

Kamorkoli prideš, povsod se poje seda ena pesem, namreč da se kmetu dobro godi. Ljudje vidijo samo cene kmečkim pridelkom, ne vidijo pa, koliko sedaj kmečki ljudje trpijo vsled pomanjkanja delavcev, ne vidijo, kako neprimerno dražje je sedaj pridelovanje in ne vidijo, kako drago je življenje danes tudi za kmeta, kajti tudi on mora v trgovino po marsikatero živilo in oblačilo.

Kmetu so določili, koliko moke sme na dan porabiti ter mu nastavili za vse žitne vrste najvišje cene. Kmet se iz domoljubja rad uda v te določbe, toda oni, ki sedaj govorijo o kmetu, naj pomislijo, kaj bi meščani rekli, ako bi se jim vsak dan določilo, koliko gramov mesa in koliko gramov salate smejo pojediti in koliko decilitrov piva smejo popiti. Da imajo meščani sedaj dva postna dneva na teden, ne pomeni veliko, kajti ob postnih dnevih jedo dobro divjačino, bravetino, drobovino, in vrhutega v določbah nikjer ni povedano, da bi se ne smelo prejšnji dan nakučiti prepovedano meso za drugi dan. Toda kmetje, kakor rečeno, vse te določbe iz domoljubja radi prenašajo in nimajo nobene zavisti do meščanov, ki glede svojih glavnih živil niso tako na mero navezani kakor kmetje. A težko de kmetom samo to, da se mnogi ljudje pritožujejo na previsoke cene kmečkim pridelkov in da sodnije nastopajo s kaznijo.

Kmet je prisiljen sedaj držati visoke cene, ker bi sicer moral dati svoje pridelke pod izgubo. Le pomislimo: Kmet potrebuje za obdelovalna orodja les; les je dražji, najvišjih cen nima; potrebuje železo; železo je vedno dražje, za železne barone ni najvišjih cen; potrebuje za se in za delavce živeža, in sicer tudi riža, dišav itd., vse to je vedno dražje, najvišjih cen ni; potrebuje obloko, in sicer sušno in platno; oboje je vedno dražje, pri vsakem trgovcu druga cena, najvišjih cen ni. In tako gre naprej. Vse, kar kmet prideluje, stoji pod najvišjimi cenami. Kmet mora torej pri svojih pridelkih gledati, da izhaja. In ker mu je vse žito dano pod zaporo, zato je samoumevno, da se mora dražje obdelovanje in kmetovanje pred vsem izražati v višjih cenah za živino. To bi seveda morali v prvi vrsti uvaževati sodniki, pred katere pridejo tuintam tožbe zaradi navijanja cen. Ker pa sodniki ne morejo znati, kako se pri kmetu sedaj godi, ker ne poznajo njegovega obrata do najmanjše žilice, zato je opravljena kmečka zahteva, da se vendar že enkrat določi, naj se k obravnavam zaradi navijanja cen pritegnejo tudi izvedenci iz kmetijskega stanu. Kar je preveč, se naj kaznuje, toda ali je preveč, to se naj dobro in vsestransko preiskuje.

Ponekod so hotela glavarstva nastaviti kratkoročno najvišje cene za živino. Glavarstva imajo to pravico. Seveda je njihova dolžnost, da nastavijo cene, ki upoštevajo pridelovalne stroške in navadni državljanski dobiček. Kjer teh cen niso zadeli, so se poprijeli kmetje samooobrambe ter niso več pripeljali živine na trg. Mej pa glavarstva razven v veterinarskih slučajih ne smejo zapreti niti za prodajo živine, niti za prodajo drugih pridelkov, n. pr. jajc. Ponekod se je to storilo, a se je vsled pritožbe na višja mesta moralo takoj opustiti. Popolnoma neopravičen je tudi strah, da se jim lahko kaj rekvirira ali odyzame. V sled cesarskega ukaza se sme samo žito pod gotovimi pogoji rekvirirati. Glavarstva pa nimajo pravice, rekvirirati recimo govede, svinj, jajc, zelenjave itd. Vojaštvo ima pravico, za to so nastavljeni posebne cene, toda na Stajerskem vojaštvo ne rekvirira. Vojaštvo rekvirira navadno le v vojnem ozemlju.

Srbija se norčuje.

Ali je Srbija sedaj vsled ruskega pritiska voljna, odstopiti Bolgarom Macedonijo ali ne, o tem si iz Srbije prihajajoča poročila nasprotujejo. Vse kaže, da ima Srbija sedaj celi četverosporazum za norca, ker se ga več ne boji. Srbija se tudi dosledno brani, začeti zopet ofenzivo proti nam, ter odgovarja, da bo že: toda kedaj, to bo določil generalni štab.

Bolgarija ostane zvesta.

Bolgarija edina bi lahko četverosporazumu pomagala pri Dardanelah do zmage. Njene čete so sveže in dobro izvežbane. Toda Bolgarija je hvaležna, da smo ji v zadnjem srbsko-bolgarskem boju in pri mirovni pogodbi edini stali ob strani, zato nam ostane zvesta. Tudi vse četverosporazumove obljube je ne bodo premaknile.

Grčija švigašvaga.

Zdi se, da sta si Grčija in četverosporazum že bolj na roko, odkar je zopet Venizelos ministrijski predsednik. Vsaj okolnost, da so Angleži začeli zapuščati grške kraje, na katerih so si pripravili svoje postojanke, kaže na to. Vendar je težko verjetno, da bi se Grčija že v najbližjem času udeležila vojske na strani četverosporazuma, posebno ker z Italijani niso rešena vsa preporna, deloma za Grčijo zelo važna vprašanja. Toda zanesti se na Grčijo ni brezpogojno.

Amerika preti.

Se vedno so severomeriške države hude zaradi od Nemcev potopljenih ladje „Arabik“ in Angležem prijazna struja dela močno na to, da bi Amerika vzdignila orožje proti Nemčiji. Toda vlada se brzkone ne bo dala potegniti v vojsko, ker ni dovolj pripravljena na njo. Amerikanski (katoliški) kardinal Gibbons po pravici graja one Američane, ki samo zaradi nagajivosti gredo na one ladje, ki vozijo municejo za Angleže. V slučaju „Arabik“ je pa bilo brzkone onih par Američanov še posebej plačanih od Angležev, da bi se peljali na ladji in jo tako, ako mogoče, obvarovali pred nemškim napadom.

Avstrijsko-italijansko bojišče.

Ze pretekli teden, dne 24. avgusta, je minilo tri mesece, kar sonam Italijani napovedali vojsko. Kar prve dni so hotelineke galepega dne že obedovati v Gorici in večerjati v Trstu. Ni slo. Dne 28. julija je imel kralj god, hoteli so tokrat vsaj v Gorico. Ni slo. Dne 18. avgusta je imela kraljica god, hoteli so ji pokloniti godovno darilo v obliki zmage. Ni slo.

Tretjokrat so sedaj že Lah z vso silo butnili v našo primorsko fronto, a brez uspeha. Zadnjič so posebno napenjali svoje sile pri Tolminu in v krnskem ozemlju, toda že so omagali, uspeha niso dosegli zopet nobenega.

Sedaj hočejo Italijani poskušati svojo srečo pri Dardanelah. Zato so napovedali Turkom vojsko. To se je zgodilo dne 20. avgusta. A ni še bilo slišati, da bi se že kak Italijan bil pokazal pred Dardanelami.

Mi imamo sedaj toliko vojaštva na južnem bojišču, da je prodiranje Italijanov kratkoročno izključeno. Upamo, da ne bo, a saj je lahko na tej ali oni točki deloma smola, a nemogoče je, da bi Italijani mogli dobiti kako večjo zmago. Mi smo lahko mirni in čakamo, ko bo nas dovolj, da si pogledamo Benetke in še morda kaj drugega.

Prva uplenjena italijanska zastava.

Pri zadnjih hudih bojih v južnih Tirolah so se naše čete polastile prve italijanske polkovne zastave.

Četovodja, ki je zastavo iztrgal Italijanom iz rok, jo je osebno prinesel v Inomost, glavno mesto Tirolske. Tirolske mladenke in žene so juraskega četovodjo celo pot obsipavale s cveticami.

Kruh in moka v Italiji.

Italijanska vlada je izdala naredbo, po kateri se prepoveduje mlinarjem v celi Italiji, mleti žito za kruh na manj kot 80 odstotkov in predpisuje, da se sme prodajati moka za kruh samo v zapечатih vrečah z označbo mlinarja in dobrote moke. Dovoljenje za peko kruha za bolnike je preklicano.

Na Krnu.

Osem ur hoda je na Krn, ki je postal tako znamenit radi bojev, ki jih bijejo na tej višini naše vrle čete, ki umejo, boriti se kakor levi in umirati kakor ačeni. Italijani hočejo tudi tukaj z vso silo idreti. Tam doli so globoko vkopani neposredno na množju hriba hitro južno od Tolmina ležečega in skušajo priti bližje. Šestkrat so bili odbiti njihovi napadi, potem so mirovali. Na Krnu, tej visoki kameniti puščavi, raztezajoči se na eni kvadratni milj, so se ustalile naše čete, nekateri so že nad devet mesecev tu, kamor treba prinešiti s težkocami in s smrtno nevarnostjo vsak kosček lesa, vsak požirek vode. Mnogo tovrstne živine je že padlo v globeli, ali čez to pot, ako se to sploh more pot imenovati, smo spravili gor topove, in sicer so jih spravili ljudje 1400 metrov višje od mesta, kjer nismo mogli več uporabiti vlovov. Tudi Italijani so se potrudili, ali oni so spravili gor samo svoje lahke topove. Italijani so poslali na Krn svoje izbrane čete in berzaljere.

Mnogo so trpeli naši ljudje s prvega početka tu gori, ni bilo nobenega bivališča, kamor bi legli zvečer spat v zavetje, na gorko; v mrzlih nočeh, pod milim nebom so trpeli kljub gorskim odejam in zimski obleki in kožuham. Vsa kritja proti težkemu artilerijskemu ognju Italijanov je bilo izsekati v skalovju. Dotlej si je bilo treba pomagati z vrečami s peskom napolnjenimi, bolje nekaj, nego nič. Obilo žičevja so spravili gor in vili žice v kritjih po noči, zjutraj pa so jih polagali naprej. Ko so se prišli Italijani precej blizu, smo bili že gotovi s svojo trdnjavo.

Krn ni samo trdnjava, kakor mesto se ti zdi, v katerem so postavljeni napisi kot kazipoti in imena ulic, tako, kakor znajo napraviti to naše vsega navajene, izurjene čete. Na severnih pobočjih je sneg, mrzlo je tudi, ko sije sonce, planink polno, krasne so te gorske zvezde. Razgled krasen: severno Mangart, južno beneška ravnina, globokovisnjevo morje. Ali kar dobi Krn svojo megleno kapo, potem se ne vidi 50 korakov daleč, pa tako blizu smo včasih tam pri italijanskih jarkih, da lahko skoro z bajonetovo ostrino posežemo v nje. Ročne granate igralo tu svojo veliko ulogo v tem hudem boju in gori. Kdor se pokaže izza kritja, je izgubljen; drugače pa moštvo spi čez dan in se ne zveni za artilerijsko streljanje. Po noči pa napada pehota. Na vzhodju skalnatega stolpa, presegačočega Krn, se nahaja „planota mrtvih“. Ni zapisana ta planota na zemljevidu, ali v spominu ostane vsem, dokler bodo živeli. Strašne nevihte so tu gori, bliski in treski, strele ubijajo ljudi, toča pobije človeka in žival, da krvavita. Granate pa razbijajo skalovje in mečejo okoli drobce na vse strani, gorje mu, kogar zadenejo.

Naše čete so izborne, tudi šal in smeja ne manjka na Krnu. Sinovi vseh narodov se lepo razumejo med seboj. Stori pa se tudi za nje, kar le mogoče, v polni meri se upošteva nepopisno težka borba in požrtvovalnost na krnskem bojišču, gori v višini. Zdravi so naši junaki in vstrajni, v tem pa tiči naša zmagaja.

Na Koroškem.

Na naši koroški čelni črti se vrši večinoma samo artilerijski boj. Naši kakor tudi Italijani so spravili na najvišje gorske vrhove ob meji težke topove. Z vrvmi spravljajo vojaki posamezne dele topov na vršine. Naše utrdbe ob Rablju in Naborjetu so zadnji čas tarča srditega italijanskega obstreljevanja. Tudi Sv. Višarje čutijo žal učinek italijanskih topov. Sicer pa Italijani tudi na Koroškem ne morejo nikamor naprej. Tudi postojanka na Velikem in Malem Palu so še v naših rokah.

Na Tirolskem.

Iz Inomosta poročilo dne 28. avgusta: Preteklo noč in včeraj je došlo v naše mesto obilo ranjenih italijanskih vojakov, katere smo ujeli v težkih bojih pri Lavaronu, kjer so doživeli Italijani v desetdnevni neprestanih bojih občuten poraz. 115. italijanski pehotni polk je razpršen in odbit, imel je velike izgube, na stotine mrtvih Italijanov leži pred našimi strelskimi jarki, veliko število ranjenecov in ujetnikov, med ujetniki se nahaja tudi polkovnik in več častnikov in menovanega polka. Italijanski ujetniki pravijo, da je poraz Italijanov grozovit.

Najboljši italijanski polki so se udeležili bojev. Sovražnik je uporabljal svoje 28 cm topove. Nadvojvoda Friderik je poveljnik in vojaštvo, ki se je na Lavaronski gorski planoti tako vroče borilo, javno pohvalil. Gorska planota Lavarone leži blizu žirovsko-koroško-italijanske meje severovzhodno od mesta Rožarje in je visoka 1500 do 2200 metrov.

Dne 29. avgusta pa so Avstrijci po večdnevni bojih pregnali Italijane z važne višine ob prelazu Stillsers, ob švicarski meji. Naši so zasedli tudi gorski vrh Scarlutto na italijanski strani. Gora Stillsers je visoka 2758 metrov.

Slovenski fantje mi smo mi!

Andrej Rezman, rodom iz Lembaha pri Mariboru, piše dne 19. avgusta z italijanskega bojišča svojemu prijatelju v Mariboru:

Slovenski fantje mi smo mi,
Po naših žilah teče junaška kri.
Ha, Taljani!
Pri nas je korajža.
Pri vas je pa ni!

Včeraj, na dan cesarjevega rojstnega dne, me je zadela naloga, da sem kot četovodja moral s svojo četo iti na rekonosiranje (pregledovanje). Imel sem 18 mož. Kdor je kedaj že plazil po krnskem gorovju, ta ve, s kakimi težavami je združeno gibanje, ali vsaj kolikšna varno premikanje večjih čet na tem skadnatem gorovju.

Ob 4. uri zjutraj smo jo mahnil v južno-zahodno smer. Plazili smo se čez prepade in strme robove skal in smo končno došli v ozko sotesko, katera je le deloma poraščena z grmovjem. Domnevali smo, da se tam nahaja sovražna predstraža. Nismo se motili. Krog 5. ure smo trčili ob sovražnika, ki se je prosto gibal po soteski. Bilo je kakor pol stotine berzaljerov, ki imajo široke klobuke s šopom peres. Naša četica je bila slučajno v dobrem kritju. Kaj stori? Najprvo smo se do dobra oddahnili, potem pa smo se posvetovali, ali bi napadli Italijane ali ne. Naravnost prepovedano nam to ni bilo, dasiravno smo bili mi pravzaprav le poizvedovalna četa. Vprašal sem korporala in moštvo, a vsi so rekli: „Kakor boš ti odločil, tako pa bo.“ Videl sem, kako so fantje komaj čakali, da bi se maščevali nad italijansko nezvestobo. Od berzaljerov smo bili oddaljeni samo nekaj 50 do 80 korakov. Predno smo začeli streljati, sem rekel: „Fantje! Mi smo sedaj daleč od naših in če se nam napad ne posreči, veste kaj nas čaka. Vsak naj dobro meri in naj ne izgubi glave, če bi nam ne šlo vse gladko.“ In že je vzel vsaki svojega polentarija na muho. Breznikov Florjan z Velke mi je šepnil: „Gospod četovodja, jaz bom s prvim strelom zadel italijanskega stotnika. Imam ga izbrano na muhi.“ Dal sem povelje za streljanje. Pok rezke salve je po tri štirikrat odmeval po skalnatih pečinah; 18 Italijanov, med njimi tudi stotnik, se je smrtno zadetih valjalo po tleh. Salvi je sledila salva in posamezni strel. Polentariji so preplašeni takali po soteski in klicali: „Madona mia, Madona mia!“ Nekateri bolj korajžni so se skrili in izza kritik streljali slepo v smeri, odkoder so letele naše kroglice. Ni trajalo četrt ure in cela polstotnija berzaljerov je ležala mrtva in težko ranjena na tleh. Le kakih 10 do 15 italijanskih revežev je zbežalo. Tako so Italijani pokazali svojo „korajžo“. Slovenski fantje pa smo zopet pokazali, da popolnoma zaslužimo, da ponosno rečemo: Slovenski fantje mi smo mi! Ko smo se veselili nad sijajnim uspehom vračali k naši stotnji, smo videli, kako so od vseh strani in z vseh vrhov prežali v sotesko Italijani, a doli si niso upali. Nekaj krogel je sicer šlo mimo naših glav, a samo Breznikovemu Florjanu je italijanska svinčenka odbila desno uho, menda v zahvalo, da je ustrelil italijanskega stotnika. Ceta moja četa je priporočena v odlikovanje. Naši so na desnem krilu ujeli italijanskega sela, ki je nesel poročilo polkovnemu poveljstvu, da „Avstrijci z veliko silo — več bataljonov — prodirajo v sotesko Br...“. A ti „bataljoni“ so šteli samo naših 18 mož. Toliko se sme verjeti italijanskim poročilom. Pri nas je korajža, kaj ne?

Po naših žilah teče junaška kri.

Anton Brunen, doma iz ptujake okolice, nam piše z italijanskega bojišča:

Dolgo leto je že minilo, kar sem na bojišču. O, kako dolg čas mi je po tebi „Slov. Gospodar“, ki sem te prej tako rad prebiral. Ne znam, kako je kaj tam, ali še hodiš po lepih slovenskih krajih, kakor prej. O, da bi že skoraj uškal tvojih žilnih časov, ki smo jih prej imeli, in ljubi mir, ki ga ljudstvo tako težko pričakuje! Res so nas sovražniki prišli od vseh strani, da bi raztrgali našo lepo domovino, pa ne gre tako lahko, kakor so si mislili. Če nas je tudi malo, pa ponašajmo se vedno teče junaška kri za ljubo domovino. Res, pre mnogo na-

ših bratov-junakov je že izkrevavelo na bojnem polju, a ravno to nam daje novega poguma, da lažje vstrajamo in sovražnike preganjamo. Ko sem bil lani na severnem bojišču, je bilo sovražnika trikrat več kot nas, pa smo le mi zmagali. Zdaj sem tukaj na južnem bojišču že tri mesece, pa še vedno držimo naše prve postojanke. Nehvaležni polentariji si ne upa naprej. Samo od daleč strelja njegova artilerija s težkimi granatami noč in dan, mi pa se smejimo, ker gre vse preko nas. Sedaj že počasneje strelja, ker mu menda predrago pride, ali pa mu že municije primanjkuje. Mi upamo na božjo pomoč, da bomo temu novemu zahrbtnemu sovražniku skoraj tisto perje o-skubili, ki ga ima za klobuki. Pa še nekaj lepega moram omeniti. Tukaj so namreč same visoke gore, pa smo vendar 15. avgusta imeli poljsko sv. mašo in pridigo in ob enem smo tudi obhajali cesarjev rojstni dan, ko so med tem po zraku žvižgale granate in šrapneli.

Ne pedi slovenske zemlje ne damo!

Narednik Franc Veronik, vrl odbornik „Slovenske Straže“ pri Sv. Magdaleni v Mariboru, nam piše dne 24. avgusta z italijanskega bojišča:

S čem bi naše bralce razveselil? Menda najbolj s tem, če naznamim, da so naši junaki ob Soči še zmiraj na istem mestu, kamor so se postavili. Verjame, da boste tega zelo vesel. Saj veste iz časopisov, koliko se je zavratni ropar našo slovensko zemljo trudil s svojo kamonado. Kar povečerjati nas je hotel. A zadel je naš odpor trde skale naših slovenskih fantov in mož; niti za ped zemlje mu ne damo. Po-zabil je tudi na našo mero: tri decimetre in pet, s katero mu prodajamo. Le-ta ga tako pomiri, da molči za delj časa.

Naša jama je podobna katakombam. Gledamo kakor levi tja prek nebeško-lepe Soče. Le škoda, da je ta bogati kraj vržen k nogam požrešne vojne. Lepe vasi s cerkvicami, bogata polja s travniki, gozdovi, vse je večinoma opustošeno. Vse trpi ter želi maščevanja. Mi smo drugače zmiraj dobro preskrbljeni z vsem. Cesarjev rojstni dan smo kaj lepo obhajali nekaj korakov za bojno črto. Že na predvečer so se stotnije poklonile svojim poveljnikom z navdušenimi govori, s petjem cesarske himne in z drugimi pesmi ter mogočnimi „hura“-klici na našega presvitlega cesarja Franca Jožefa I. Na slavnosti dan predpoldne je bila na tihem in varnem kraju sv. maša ob udeležbi vseh častnikov, ki so kazali globoki čut pobožnosti. Nam ni bil dovoljen bližnji vstop zavoljo zrakoplovov, pač pa smo bili od daleč v duhu deležni sv. daritve. Potem se je nadaljevalo petje in bogata razdelitev cigaret, dar domačih sro. Tako nam je minil veliki dan na bojnem polju, kateri nam ostane v vednem spominu.

Bog naj blagoslovi naše orožje do popolne zmage nad milijonskimi sovražniki, da se kot zmagovalec enkrat povrnemo na naše muke slovenske domove! Mnogo pozdravov!

Slovenski vojaki še nismo izgubili poguma.

Posrtnik Franc, ki služi pri ... pionirskem oddelku na južnem bojišču, piše svoji materi in sestri pri Sv. Juriju ob Ščavnici:

Srčne pozdrave z južnega bojišča, kjer se zdaj nahajam. Kakor vam je znano, sem bil na severnem bojišču dolgih pet mesecev in končno bil tamkaj ranjen. Hvala Bogu, kmalu sem spet ozdravel, zapustil bolnišnico in se vrnil na bojišče proti polentariju. Pripravljen sem dati svoje mlado življenje za našega vladarja. Že drugi cesarjev rojstni dan obhajamo v tem bojnem času in vidimo, da ima naše orožje povsod obilo sreče ter upamo, da bo končna zmaga naša.

Mi hrabri slovenski fantje še nismo izgubili poguma in hočemo sovražnike pobiti do zadnjega, da bo pozneje vladal mir v naši Avstriji. Mi Slovenci zapojemo tudi večkrat kako slovensko pesem. Da, ljubi moji, ne toži se nam tukaj po naših rojstnih krajih, ampak vsak želi polentarije koliko največ spraviti ob glave.

Za padle tovariše molijo.

Piše Savinjec M. Umladič, ki se bori sedaj na italijanskem bojišču:

Po dolgem času — 35 dni — smo zopet prišli nazaj iz bojne črte v prijazno vas v rezervi, da si malo odpočijemo in se zopet pripravimo za boje, ki nas še čakajo. Vas stoji ob najbolj prometni cesti. Čete prihajajo in odhajajo, tren se komaj ogiblje trena. Zares pravi vojni trušč. A sredi vasi pa stoji ponosno in valičasto velika in lepa cerkev, kakoršne najdeš le na Primorskem. Kadar imam čas, grem v cerkev. Sv. maša se bere v črnem plašču. Vojaški župnik daruje sv. maše za večni mir in pokoj tistih vojakov, ki so darovali svoje življenje za našo ljubo domovino. Glas se mu trese, ko moli po končani daritvi za našega svivolasega vladarja, za padle junake in za zmago našega orožja. In v klopih sedijo vojaki, mladi in stari. Prišli so z bojišča, kjer so 21 dni neprestano po noči in po dnevu s svojimi prsi zastavljali v najhujšem ognju pot kletemu izdajalcu. Mala četa jih je še ostala, mnogo izmed njih je prešlo svojo kri, izpolnjujejo prísogo: „Rajši umreti, kot se u-makniti.“ In te junake je pripeljal poveljnik v cerkev,

da tam molijo za dušni blagor svojih padlih tovarišev. Ko gledam te obraze, mi pač spreletava srce ti-soč misli. Tu sedi mož, ki je že osivel v boju, zra-ven mladenič, ki je še le v prvem cvetu svojega ži-vljenja. Tam zopet pobožno z rožnata vrvem v roki mož, čigar izobraženo lice priča, da je bil v navažnem življenju vse kaj drugega kot vojak. Kaj ne, raz-lični po obrazih, a enaki v mišljenju. Vsi so prišli tu sem v hram božji molit za rajne tovariše, prišli so pa tudi, da se zahvalijo Vsemogočnemu, da jih je obvaroval sovražne kroglice. Prišli so pa tudi črpati novih moči za nadaljnje boje. Zakaj tukaj je tisti kraj, kjer se dobi nov pogum, kjer si vtisnemo v sr-ce trpečega Zveličarja, da nas spremlja v bojni grem med točo krogel in granat.

Nekatere ženske, ki so bile v cerkvi, so pri po-gledu na te mirnoresne, toda vdane obraze ves čas jokale. Od zunaj pa se je slišalo enakomerno koraka-nje čet, ki so korakale na bojišče... In včas ro-pot topov in različnega trena... V daljavi grmijo za-molklo topovi. Vojska je...

Na ženitovanjskem potovanju.

Topničar Franc Likob, doma iz Polzele v Savinjski do-lini, piše dne 21. avgusta svoji sestri Mariji Vajnceri v Celovcu:

Prav lepo Te pozdravljam s potovanja na juž-no bojišče in se Ti zahvaljujem za poslanega „Slov. Gospodarja“, ki ga vsak teden težko pričakujem. List potem roma iz rok v roke, zato se pa tudi moji tovariši lepo zahvaljujejo; le pridno ga pošiljaj tudi zanaprej. Sedaj smo se podali na ženitovanjsko poto-vanje in nesemo strah in trepet verolomnih polen-tarjem. Od gospoda strica Rusa potujemo k polente sitemu svaku, ki pa je bolan, zato smo se z zdravili dobro preskrbeli. Parkrat je že pošteno stokal, pa ka-ko se bo, ko okusi naše zdravilo. Napravili smo ga dobro v 13mesečni preizkušnji.

V sredo popoldne smo se peljali mimo Blatne-ga jezera. Letoviščarji so nas veselo pozdravljali in obdarovali. Gospice pa so nam donosale šopke cve-tic, druge cigarete in druga darila. Naenkrat so bi-li vsi vozovi polni cvetja. Dobimo sedaj pač tudi dru-go podnebje.

Ljuba sestra! Ti pa prosi ljubelega Boga in Ma-rijo, katero častimo vsi vojaki, da bi se srečno vrni-li vsi Tvoji brati in Tvoj ljubi mož, ki se tudi boju-je proti polentarijem. Sedaj, kakor slišim, pridejo še oče in najmlajši brat za nami. Potem nas bo sedem od naše hiše na bojišču in lahko boš rekla: To so korenjaki!

Polentariji nas še bodo občutili.

Infanterist Jožef Krivec, doma v občini Zifale, piše svo-jim staršem dne 17. avgusta:

Naznamim vam, da tako vesel se še nisem niko-li vozil čez štajersko deželo, kakor ravno sedaj, pa tudi toliko prepevali še nismo, kakor te dni, ko smo se iz Rusije peljali nad polentarija. Mislim, da nas bodo polentariji tudi občutili in mogoče še bolj kakor Rusi. Vsem, ki ste še doma, pa še pridete za menoj, kličem: Pogum in korajžo! Zmaga bo, če je božja vo-lja, na naši strani! Vse za vero, dom, cesarja! Sem že hude boje prežal, pa Marija me je zmiraj obvaro-vala. Srčne pozdrave!

Vojska je huda, a zmaga je sladka.

Četovodja Kalist Kečič, doma od Sv. Trojice v Slov. Go-rani, nam piše dne 17. avgusta z južnega bojišča:

Tu na jugu se nam sedaj prav dobro godi. V teh lepih časih se spominim zopet „Slov. Gospodarja“.

Topovi pokajo, puške praskotajo, mi vojaki pa opravljamo službo noč in dan. Čas teče naprej, ven-dar ni še videti konca, niti znamenja, da bi se še ka-daj obrnilo na bolje. Včasih pripiše mrzel veter sem-kaj od morja, Bog ve, kaj pomeni, gotovo še težke dneve, v katerih bo marsikateri nehote zmisli na smrt in marsikateri izmed nas se ne bo več vrnil na-zaj. Vendar korajžo, možje in fantje slovenski, voj-ska je sicer huda, vendar zmaga je sladka. Spomin-jajte se besed, ki nam jih je govoril pri zadnji vojni maši vlč. g. duhovnik iz tukajšnje okolice, in je ho-čem nakratko omeniti:

„Leta 79. p. Kr. rojstvu je bruhal strašni og-njenik Vežno lavo iz sebe. Stal je rimski vojak ob mestnih vratih na straži. Hiteli so mimo, njegova ma-ti, sestre, njegova zala nadvasta, znanci, on pa se ni zmenil za vse to, ostal je na mestu, splozil je svojo dolžnost, čeravno je s tem izgubil svojo srečo, svojo bodočnost.“

Tudi leta 1915 je pritekla lava divjih roparjev, našega sovražnika, čez naše krasne kraje, pridrvel je ropar na naša polja, nad našo slovensko zemljo... Stal je tudi vojak na straži, ne samo eden, stalo jih je tisoče in tisoče, med katerimi ste bili tudi vi pre-dragi slovenski možje in fantje! Stali ste neustraše-no kakor skala proti veliko močnejšemu sovražniku, za kar ste bili pohvaljeni od presvitl. cesarja, od nadvojvode Friderika, Evgena, generala Borojeviča in drugih vojskovodij. Odlikovani ste bili danes mnogi tukaj vprico vaših častnikov, od vašega vse časti vrednega g. generala.

Predragi slovenski vojaki! V hudih časih živi-mo. Hudi dnevi so bili, ko ste stali v sovražnem ogn-jnu, hudi dnevi vas še čakajo. Vendar pogum, bodite še zanaprej neustrašeni, saj se borite za svoje drage,

vaši stariši, žene, otroci, neveste molijo za vas: Bog nam ohrani našega sina, moža, očeta, ženina! In tako upate, da pridete enkrat s slavo ovenčani nazaj k svojim dragim. Če bi pa božja volja bila, da storite smrt za domovi o, ne bo več prala od vas, ko bodo vaši otroci se misliti na vas, ki ste se borili v težkih dnevih za nje.

Predragi vojaki! Hudo je vaše orožje, strašni so kačoni, strašne strojne puške, katere kosijo sovražne vrste, vendar ne mogli bi samo s tem orožjem sovražnika premagati, ker vas je premalo. Kaj vam pomaga, dragi moji, v naših težkih časih, da spointe svojo dolžnost? Vaša trdna vera, vaše zaupanje v Boga. Kdor v Boga zaupa, se ne boji ničesar.

Res težka je dolžnost, ki jo vršite vi spredaj v bojni črti, nič manjša ni naša za hrbtom. Pogledajte naše begunce, pogledajte te nedolžne otročice, ki morajo trpeti z vami in so popolnoma nedolžni. Kdo more popisati revščino, ki stiska ubogo ljudstvo, in mi dušni pastirji trpimo z njim. Pogledajte, predragi, vse to ter prenašajte vse težave, vse napore voljno udani v voljo božjo, tako s bodele zaslužili plačilo v nebesih. Zaupajte na Marijo, katera je posebno zaščitnica Avstrije, kličite jo na pomoč vsak dan vsaj z besedami: "O Marija, moja dobra mati, pomagaj mi danes vršiti svojo dolžnost, varuj me, brani me, pripelji me srečno nazaj k svojim dragim. In Marija vas ne bo zapustila, četudi boste morali dati svojo srčno kri za domovino. Ona vam bo pripravila v nebeskih višavah krono, ozaljšano z biseri in dragimi kameni. In kolikokrat Marija usliši svoje častilce, koliko čudežev se je že zgodilo v tej vojski; zgledov imate sami dovolj. Torej s pogumom in korajžjo nastopite zopet pot, katero imate pred očmi. Jaz vam pa hočem podeliti po dovoljenju svetega Očeta vesoljno odvezo, v ta namen se kesajte svojih grehov ter obljubite, če vas ljubi Bog ohrani pri življenju, se izpovedati..."

S tem govorom se je končala zadnja vojna pobožnost. Marsikateremu so stopile solze v oči, kajti čisto drug utis napravijo besede govornika na bojišču, kakor doma. S posebnim navdušenjem smo odmarširali tisti dan zopet v bojno črto. Najžalostnejše je, da se še zmiraj nahajajo kakšni zabavljaji sv. vere, vendar ko pride tisti trenutek, ko je človeška pomoč nemogoča, se marsikateremu kakšna pobožna beseda izvije iz ust. Včasih so slovenski fantje dobri razen tistih, ki so cel svet že prebrskali ter mislijo, da so radi tega nekaj več, ter je njihovo vsakdanje opravilo klavljanje, njihova zabava nasprotstvo zoper vse, kar je dobrega in svetega. Če ljubi Bog da in Marija, se bomo še včasih kaj pogovorili, kajti tukaj se spoznava svet v tej strašni vojski.

Laški zrakoplovi nad Gorico.

Iz Gorice se poroča: V soboto, dne 28. avgusta, so pripluli trije sovražni zrakoplovi nad Gorico, na vse zgodaj. Obleteli so parkrat mesto in nato odpluli proti Ajševici, kjer so najbrž metali bombe, ker je bilo čuti nekaj takega kakor eksploziviranje bomb. Ni trajalo dolgo, ko so zopet prišli nad Gorico in začeli krožiti nad njo. Kar naenkrat se prikaže belkasta črta pod vsakim zrakoplovom: spustili so bombe. To se ni zopet ponovilo, ker so imeli najbrž vsak le samo po eno, druge so vrgli že na Ajševico. Takoj nato so naglo odleteli proti italijanskim postojankam. Padle italijanske bombe niso napravile niti najmanjše škode, ker ena, ki je padla v ulico Vogel na dvorišče izvoščeka Coterja, ni eksplodirala, druga pa je eksplodirala na eni njivi za Mesarsko ulico, tretja je padla na dvorišče "Venutijevega dvorca" v ulici Toscolaro. V soboto najbrž so bili tako razburjeni, ko so došli iz Ajševice, kjer so jih prav dobro obsipavali s šrapneli in granatami in njih očesni žveci niso bili več v stanu natanko razločevati mesta in njega predmetov. Sicer pa smo mi prav zadovoljni, da vedno mečejo svoje bombe tja, kjer ni nikogar.

Zrakoplovi nad Ajševico.

Iz Ajševice pišejo: V soboto, dne 28. avgusta, zjutraj so nas italijanski zrakoplovi obiskali v drugič. Privikrat je bil njih polet čisto brezuspešen, čeprav pripoveduje gospod Kadorna v svojem poročilu z dne 22. avgusta, da so njih letala pri ponovnem napadu na sovražno letališče pri Ajševici vrgla 80 bomb ter povzročila s tem grozno velikansko škodo. Ni treba posebej opozoriti, da je to pisal Kadorna, znani pisatelj italijanskih poročil. V drugič so dospela letala, kakor privikrat tudi spustila dosti bomb, a resne škode ni bilo velike. Kakor navadno, so jo italijanski zrakoplovi hitro odkurili, ko so naši topovi in brzometke (strojne puške) začeli pošiljati uničevalen ogenj na nje. Jako smo radovedni, kaj si bode tokrat izmislil Kadorna. Najbrž bo povedal, da je — zgorelo 10 letal, 1 balon in mnogo trave.

Način bojevanja na Goriškem.

Najbolj se boje naši vojaki na Goriškem z drobnega skalovja, pred katerim ni človek nikoli varen. Kadar pade granata na skalo in jo zdrobi, se to kamenje naravnost zapliže v meso ter je uspeh granate trojen. — Ravno take težave in nevarnosti groze tudi Lahom. V okopih dobi vsak vojak prazno vrečo, katero napolni s peskom; taka vreča je najboljšo sredstvo proti letedemu kamenju. V Galiciji je bilo vse to enostavnejše, ker se je mogel uporabiti za kritje tudi kakšen kos lesa. Zanimivo je, kako težko pričakujejo naši vojaki na teh višinah vesti iz drugih bojišč. Vsak dan proti večeru jim pošilja vojno vodstvo na Krn

in tudi na druge postojanke vesti z bojišč in vse te vest pričakujejo z največjo nestrpnostjo. Ako kakšen večer vojna oblast ne pošlje pravočasno poročil, se takoj brzojavi poveljništvu, kaj se je dogodilo, da ni nobenih poročil. Kadar dobe poročilo o kakšni zmagi, tedaj gledajo, da o tem obveste Lahe. Nasprotnika drug drugega slišita, kadar obedujeta, ker žvenkeče jedilno orodje in tedaj jim naši glasno pripovedujejo najnoveše vesti, ali pa napišejo vest na kakšno ploščico, na katero obesijo bel rober, pa jo postavijo med eden in drugi okop in Lahom dovolijo, da si to vest odnesejo v svoje postojanke.

Naša artilerija.

V zadnjih dneh je naša težka artilerija italijansko kanonado znatno omejila, da, na gotovih točkah popolnoma zadušila. Našim težkim možnarjem se je posrečilo najti italijanske baterijske postojanke, ki so bile zgrajene v predorih, ter jih uničiti. Dasi so Italijani jako spretni v maskiranu u svoje artilerije — te daj so n. pr. naši odkrili baterije, ki so bile v zgorajjih nadstropjih hiš in jih razstrelili — se našim artilerijskim opazovalcem skoraj vselej že po kratkem času posreči, da izsledijo italijanske baterije, ki jih nato z nekaj dobro merjenimi streli uničijo.

Odkar se je ojačila naša artilerijska delavnost, je krog tolminskega območja postalo mirnejše. Italijane, ki so preja poznali silne učinke naših možnarjev v listih ter so smatrali te vesti za prefrane, prevzame sedaj neodoljiva goza, če samo kje najdejo učinke teh topov.

Jubilej enega naših težkih možnarjev.

Eden naših težkih možnarjev, ki nosi ime padlega avstrijskega artilerijskega podpolkovnika Riharda pl. Körner, "Rihard", in ki je že pomagal ruski belgijske trdnjave, je obhajal nedavno na italijanski bojni črti jubilej, ko je oddal na Italijane svoj 1200. strel.

Pobitost v Italiji.

Razporeženje v Italiji je jako klaverno. Vsa poročila, ki prihajajo iz Italije, zatrjujejo, da vlada že povsodi razočaranje, ki je porodilo velikansko nevoljo proti Kadornu in proti vsem onim, ki so tako goreli za vojno z Avstrijo in obečali, da bi italijanska vojna trajala k večjemu par mesecev, v katerem času pa se Italija izdatno poveča, dobi avstrijsko Primorje, Tirolsko in njena moč bi segla kdove še kam čez Savo. Ali kar so obečali visoki gospodje po listih, in kar se je razlagalo za gotovo stvar po shodih, vse to se ni obistinilo in kakor kaže položaj, se ne obistini nikoli.

V Italiji sedaj s strahom in trepetom slede dogodkom na ruskem bojišču, kjer so padale velike ruske trdnjave, kakor si tega ni nikdo predstavljal. Italijanski listi, na čelu jim "Corriere della Sera", tolažijo občinstvo in obečajo preobrat, ali občinstvo v Italiji, ki se sicer da lahko spreobrniti v svojem mišljenju, sedaj ne veruje nič več in odklanja taka prazna tolažila. Množe se odporni glasovi, množica protestira in po Milanu vpijejo delavci: "Dol z vojno!" V Milanu je bilo prišlo že do velikih rabuk, o katerih se seveda nič ne poroča in katere vdusi policija in vojaštvo, ali poročila o njih prinese potniki v Svičo. Izmed listov je samo "Avanti" oni, ki si upa izreči kako pametno besedo, ki poroča pošteno, prebivalstvo sega po tem listu, dasi ima časih bele cele predale, katere je čital samo cenzor.

Beda raste od dne do dne, industrija počiva, izvoza sočivja ni, pomanjkanje se čuti povsodi. Kedor le more, zapusti Italijo, zlasti premožnejši sloji silijo z vso močjo ven iz teh razmer, ki pomenijo katastrofo za Italijo.

Italija v boju za Tripolitanijsko.

Pariškemu listu "Temps" se poroča iz Kahire v Egiptu sledeče: Veliki duhovni poglavar mohamedanskega rodu Senusijev koraka na čelu 10.000 mož proti Tripolitanijski. Te čete, katerim poveljujejo nemški in turški častniki, so izborno opremljene s topovi in s strojnimi puškami. Italijanska vlada je odpisala številna ojačenja za mesto Tripolis. Polagoma bo Italija skusila vse bridkosti vojske.

Pred Dardanelami.

Zadnje dni so se vršili pred Dardanelami izredno krvavi boji. Skupne izgube Angležev in Francozov v zadnjih treh dneh znašajo 20.000 mož, od teh je 10.000 padlih. Tudi število ujetnikov je izredno veliko.

Lahi jadrajo proti Dardanelam.

Iz švicarskega mesta Bazel se poroča, da je odplulo iz pristanišča južno-italijanskega mesta Tarent 117 velikih italijanskih parnikov s četami in vojnimi potrebščinami na krovu proti Dardanelam. Parnike je spremljalo 16 raznih italijanskih vojnih ladij. V pristanišču se je zbrala velikanska množica ljudi, ki je viharno pozdravljala odhajajoče parnike. Rhovni italijanski mornariški poveljnik, vojvoda Aosta, je imel prisrčen nagovor na odhajajoče italijansko vojaštvo. Splošno se sdi, da so bili parniki in vojne ladje, ki so odplule iz Tarenta in Brindizija, namenjene za boje pred Dardanelami.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Najzanimivejše za nas je na ruskem bojišču, da so naši nepričakovano začeli v Galiciji ofenzivo proti Rusom. Dne 27. avgusta so se vzdignile na severu pri Zložovu armada Böhm-Ermollija, ob Zloti Lipi armada grofa Bothmerja in na jugu levo krilo armade Pflanzer-Baltinove ter so planile na sovražnika. Nagnali so sovražnika do reke Strypa, ki teče vsporedno z Zloti Lipo in se izliva pri Černelci v Dnjestr. Mesta Zložov, Gologory, Pomorzany in Brezany, ki so nam znana iz lanskih začetnih bojev, so v naših rokah.

Od Černelice naprej ob Dnjestru (proti izhodu) se stoji središče in desno krilo Pflanzerjeve armade mirno v svojih zakopih ter čaka nadaljnega razvoja. Večji odpor so Rusi uprizarili samo na severu pri mestu Brezany, ki leži nasproti važnemu železniškemu križišču Tarnopol. Odpor ima brezdvomno namen, da se do skrajnega časa drži Tarnopol, ki je za kolikaj urejeno umikanje — prepotreben.

Armada hrvaškega generala Puhala, ki je bila nadaljevanje Böhm-Ermolijeve armade proti severu in ki je zavzela Kovel, je naenkrat krenila proti jugu in se bliža onim trem trdnjavam, v katerih so Rusi pripravljali svoje napade na Avstrijo in sicer Luck, Rovno in Dubno. Naše čete stojijo že blizu Lucka in Rovna. Tudi ta obrat, ki ga je naredila Puhalova armada, nam je prišel nepričakovano. Južna ruska armada je prišla naenkrat, kot bi trenil, v velike skripe in se bo morala naglo umikati, kajti sicer jo obkolimo. Zakaj od severa pritiska Puhalo, ob jugu stoji Pflanzer, od zahoda pa pritiskata Böhm-Ermolli in Bothmer. Naše vodstvo je duhovito, to nam mora tudi sovražnik priznati!

Dne 26. avgusta so čete avstrijskega generala Arza zavzele Brest-Litovsk. Zavzelje tega mesta je zaradi tega tako važno, ker je bilo zadnja točka, ki je vezala južni in severni del ruske armade. Odkar je padel Brest-Litovsk in so se morale ruske čete umikati dalje proti izhodu, je vsled velikanskih močvirij Pripjet ali Rokitno pretrgana v dva dela, v južni in severni. Južni del je že v naših kleščah. Severni del pa ima to-le usodo: Najbolj južno (severno od močvirja) ga preganjajo čete nadvojvode Jožef Ferdinand. Prišle so že preko Kobrina v Pružany. Severno od nadvojvode stoji armada generala Arza in bavarskega princa Leopolda. Severno od teh dveh armad in izhodno od Bjelostoka napreduje armada generala Gallwitza. Trdnjavi Grodno se je približal general Scholtz od zapadne strani. General Eichhorn se bliža važnemu železniškemu križišču Vilni. General Below pa je zadnje dni prodril do reke Dvina in namerava očividno obkoliti mesto Rigo na suhem.

Ruske čete se povsod umikajo in za seboj zažigajo vse, kar se da zažgati. Prebivalstvo beži v notranjost Rusije, kamor prinaša strah, razburjenost in bolezen.

Velikanske izgube poraženih ruskih armad.

Odkar so pričele naše in nemške čete veliko napadalno prodiranje v zahodni Galiciji, ko je bila dne 2. maja pri Gorlicah prebita ruska bojna črta, znašajo ruske izgube v teh bojih okroglo 1.100.000 ujetih in najmanj 300.000 padlih in ranjenih Rusov. Ruska bojna črta je raztrgana v dva dela in poražene ruske armade se umikajo v popolnoma ločenih skupinah v notranjost Rusije. Rusija je morala zapustiti Poljsko, Kurlandijo, Litavsko in skoro vso Galicijo. Nič manj kakor 12 močnih ruskih trdnjav je padlo zavezniskim armadam v roke.

Brest-Litovsk padel!

Ko so naši čitatelji dobili zadnjo številko "Slov. Gospodarja" v roke, je bila velika ruska trdnjava ob Bugu, Brest-Litovsk, že v naših rokah. Že v sredo dne 25. avgusta proti večeru so čete avstrijskega generala plem. Arza predrle na zahodni strani zunanji trdnjaviški pas in so drugi dan, dne 26. avgusta zjutraj vkorakale v osrednjo trdnjavo in mesto. Najdalje so se se ustavljali Rusi na severoizhodnih utrdbah, a proti večeru dne 26. avgusta so se morali tudi tam umakniti. Rusi so se že več časa pripravljali na padeč te trdnjave in so spravljali vojno gradivo dalje proti izhodu. Ker so naše čete z nenadnim sunkom pripravile to mogočno trdnjavo prej do padeča, kot so se Rusi nadjali, niso mogli spraviti več vsega važnejšega gradiva iz trdnjave. Radi tega so dne 25. avgusta, ko je padla utrdba za utrdbo, velika skladišča živil in vojnega gradiva zažgali in za-

čeli rušiti mostove. Ko so naši vkorakali v mesto, je isto na vseh koncih in krajih gorelo. Trdnjava in mesto je bilo zavito v črne oblake dima. Pogled na goreče mesto ob jutranji zori je bil grozen. Nebo je bilo krvavo-rdeče. Pri vstopu v Brest-Litovsk so se vršili srditi boji na nož. Rusi niso radi zapustili te svoje postojanke.

Beg iz Brest-Litovska.

Mesto Brest-Litovsk je stelo čez 55.000 ljudi brez vojaštva. Trdnjavo poveljstvo je že dne 18. avgusta izdalo povelje, da mora prebivalstvo mesto popolnoma izprazniti. Vsi so morali iti proč: bogati in reveži. Skoro teden dni je bila edina cesta proti izhodu natlačeno polna bežečega ljudstva. Kakor črna kaša se je vil ta žalosten spreved noč in dan iz Brest-Litovska. Stirideset kilometrov daleč nisi videl drugega, kot samo gnječo ljudi s culicami in živino z vozovi. Ko so naše čete vkorakale v mesto, so naše skoro same razvaline in edinoga prebivalca, nekega čevljarja, kateri se je s svojo ženo in štirimi otroci skril v klet.

Brest-Litovsk utrdili Japonci.

„Az Est“ poroča iz Holma: Brest-Litovska niso utrjevali Rusi, ampak tudi drago kupljeni Japonci. Japonski častniki so pripovedovali ljudem v Brest-Litovsku, da bodo poslali svoje vojake v Evropo še le, če dobe Japonci tudi otok Sahalin.

Kako se Rusi umikajo.

Krakovska „Nowa Reforma“ poroča: Neki ujetnik, po mišljenju ruski revolucionar, je izjavil na vprašanje, zakaj je tako malo Rusov ujetih, da se jim zavezniki čete ne prestopajo ostro za petami: „V mojem oddelku je bilo še 16 mojih somišljenikov, ki bi se bili radi udali. Toda zadnji čas so jih ostro nadzorovali, ker so jih najbrže spregledali. Ob umikanju so smeli vojaki zapuščati järke le v majhnih skupinah in zastraženi. Le nekaj malega vojakov je ostalo v jarkih in ti so morali neprestano močno streljati. Končno se umaknejo iz jarkov tudi zadnji vojaki, medtem pa v ozadju močno streljajo iz strojnih pušk, da bi sovražnika premetili, češ, da so jarki že zasedeni. Končno preiščejo järke še kozaki, ako bi se ne bil kak vojak v njih potuhnil. Umikanje se običajno vrši po noči.“

V Rusiji vse zmedeno.

Zanesljivo se poroča iz Petrograda, da so mero-dajni ruski krogi popolnoma zmedeni. Na carskem dvoru vlada splošna nezaupnost. Trdovratno se trdi, da je carica z otroci že zapustila Carsko selo, car pa da se ne vrne v Petrograd, marveč se stalno preseli v Kazan, ker se jim tudi Moskva ne zdi dovolj varna.

Kako je v Petrogradu.

Posebni poročevalec turinske „Stampa“, Virginio Gayda, poroča iz Petrograda: Čete prihajajo in odhajajo vsak dan. Moglo bi se reči, da se šele sedaj pričinja mobilizacija. Novi bataljoni, ki so prišli iz Sibirije, ali bili ravno kar sestavljeni iz novincev, korakajo polno skozi Petrograd. Prihajajo na večer, z godbo na čelu, v dolgih gosto sklenjenih vrstah, s počasnim, težkim maršom. Prednje stotnije udarjajo tempo marša in prepevajo neko junaško pesem z žalostnimi mesti. Zadač korakajoč odgovarjajo kot pri verskem cerkvenem petju z globokim basom. Vojaki prehajajo in prepevajo vse dolge poti. Skupine žensk korakajo tih za vojaki. Ljudje obstajajo in gledajo za vojaki brez vsakega znamenja odobravanja. Zdi se, da ruske rezerve na moštvu še daleč niso izčrpane. Petrograd še vedno ni izgubil lica veselega miru velamesta. (Pismo je datirano z dne 21. julija.) Morda je preveč oddaljeno od bojišča. O vojni ni tu ne duha ne sluha, kakor da bi se vršila v kaki drugi deželi. Seveda v zadnjih dneh ni sivo tako v redu. Nemcem se je s titanskih silami posrečilo vreti z milijoni in milijoni ljudi Ruse iz ozemelj, ki so jih osvojili tekom 12 mesecev. Negotov strah navdaja politike, ker se boje, da bi vlada nekega dne začela misliti na mir.

Velikanski plen v Kovnu.

List „Berliner Tageblatt“ poroča: V trdnjavi Kovno se je našla neverjetno velika množina pušk, med temi tudi mnogo japonskega izvora, raznega streliva, strojnih pušk in raznih vrst topov. Živil, konjske, sladkorja, moka itd. se je našla tako velikanska množina, da zadostuje za preskrbo cele armade za več mesecev. Tudi se je našla cela zaloga popolnoma novih avtomobilov ter čez 70.000 litrov benzina.

Kako se je udal Novo-Georgievsk.

Na dan udaje, dne 20. avgusta, kmalu po 8. uri zjutraj, se je bližala naša častniška patrulja vrtom osrednje utrdbe. Ruski odposlanec z belo zastavo in v spremstvu trombentov je prijel častnikom nasproti in jim je naznanil, da je trdnjavski poveljnik pripravljen trdnjavo izročiti. Odposlanec je prosil častnike, naj pridejo v osrednjo utrdbo. Ruski vojaki so v velikih frumih obkolili naše častnike, poljubovali so njih sedla in plašče in so jim na poseben način izkazovali čast. Skozi odprta trdnjavska vrata je drvelo več sto Rusov na prosto in se je do-

šli našim vojakom dalo ujeti. Pri mnogih ruskih ujetnikih so se našle velike steklenice polne močnih opojnih pijač; mnogi Rusi pa so sploh že bili opijani.

Došli častniki so se med tem v avtomobilu odpeljali v osrednjo utrdbo. Pred častniškimi stanovanji jih je pričakoval trdnjavski poveljnik, carjev generalni pribočnik, general kavalerije Bobyr, častljiv mož z belo polno brado. General je izjavil, da je pripravljen, se glede udaje trdnjave pogajati. Častniki so odgovorili, da se more govoriti samo o brez-pogojni udaji. General Bobyr je bil kmalu pripravljen, da se z avtomobilom odpelje k poveljniku obkoljevalne armade, generalu pl. Beselerju, ki je kakor znano premagal tudi trdnjavo Antwerpen. Generalni poročnik Kohlschmidt je generala Bobyryja spremljal na žalostni vožnji. Med tem, ko so naše čete zasedle posamezne dele zelo razsežnih osrednjih utrdb, so jih Rusi še z južnih utrdb obstreljevali. General pl. Beseler je v gradu rodbine Radzivil, Segeršinek ob Narevu, pozval generala Bobyryja, naj zapove, da Rusi prenehajo s streljanjem, Ruski general je odgovoril, da nima on v trdnjavi nikakega upliva več. Tedaj se je obema ruskima generaloma kratko a obvezno izjavilo, da se ju bo takoj ustrelilo, ako se ogenj tekom ene ure ne ustavi. To je pomagalo. General Bobyr je dobil zopet upliv nad utrdbami in ogenj je utihnil.

V osrednji utrdbi se je 22 ruskih častnikov z eno stotnjo moštva branilo priznati, udajo trdnjave. Obstreljevali so naše vkorakajoče čete. S silo so jih morali razorožiti. Eden častnik si je pognal kroglo v glavo, drugi pa je postal hipoma božjasten od prevelike žalosti in srdu, da se je trdnjava udala.

Junaški čin štajerskih slovenskih domobrancev.

Cetovodja Franc Spari, posestnik in cerkvenik Mjšan v Jarenju, piše našem uredniku s bojišča ob Dnestru:

Za naš domači domobranski pešpolk je bil dan 8. avgusta dan časti in zmage. Gosp. nadporočnik Rakuš je kot poveljnik 11. stotnije dobil nalogo, odvzeti sovražniku glavno postojanko na pred nami ležečem hribu, ki ga je sovražnik zasedel že pred meseci. Neustrašeni in junaški slovenski častnik, na katerega je sedaj ponosen cel polk, je s svojo hrabro stotnjo in oddelkom pionirjev častno rešil svojo nalogo. Med gromenjem topov, lastnih in sovražnih, je bila pri belem dnevu kmalu odstranjena gosta žitna ovira, tik pred sovražnimi okopi. Kmalu nato se je stisla mogočni „Hura!“ Junaški 11. stotnije so z nasajenimi bajoneti prodrli v sovražne vrste, zaplenili takoj 3 strojne puške ter ujeli več sto Rusov. Prilastivši si to sovražno postojanko, so prodirali neustrašeno še več sto korakov naprej ter vnovič ujeli nad 600 Rusov. Sovražnik, ki je bil sicer v premoči, se je na vse kriplje upiral, obsipaval je naše junake s granatami in šrapneli ter s smrtonosnimi svinčenkami še celo noč, a naslednjega dne jo je vsled našega splošnega pritiska moral sramotno odkuriti.

Naše čete so mu skrbno za petami. S tem junaškim činom, ki je vsled modrega vodstva naših poveljnikov od nas zahteval le malo žrtve, pač pa napravil sovražniku velike izgube, je padlo veliki del lepe galiske zemlje zopet v naše roke, in mislim, da ne bo več dolgo, ko bo moral zadnji Rus iz Galicije.

Te vrste Ti pišem na prednji poljski straži, kamor je zopet došlo par novincev iz Mariibora. Zelo nas zanima vsaka novica iz domovine, ki jo prinašajo. V časti nam je tudi zlasti vsaka še tako neznatna pošta pošiljatev od svojih dragih, zlasti pa nas z domovino veže „Slov. Gospodar“ in „Straža“, ki ju vedno redno prejemamo. Veseleč se v kratkem sijajne zmage tu na severu, z radostjo zasledujemo junaška dela bojnih čet na daljnem jugu. Ugodna bojna poročila, ki jih sprejemamo od vseh krajev, so nam najlepše plačilo za ves trud, radi bomo pozabili na mrzle zimske dni v Karpatih, kakor tudi na trpljenje vročih dni na bojnem polju, samo da se kot sinovi mogočne Avstrije vrnemo kot znagovaleci.

Tako umirajo slovenski junaki!

Cetovodja Josip Hrovatič, doma iz Hračja pri Zasnu, je nam dne 27. avgusta, t. j. pred odhodom iz Galicije, poslal sledeče pismo:

Minulo je že leto dni, odkar stoji naš 87. pešpolk na bojnem polju. Marsikateri izmed naših vrljih slovenskih štajercov je že našel smrt na polju slave, marsikateri si je pokvaril svoje zdravje. Vsem tem bo vedno zelenel venec slave! Ne smete si misliti, da padejo naši Slovenci s strahom in trepetom. Ne! Z junaškim ponosom umre vsak za domovino. Zato imamo dovolj dokazov. Znano je, da je prejel naš 87. polk od najvišje strani pohvalni pridevek „železni“. Evo v dokaz dogodek, ki sem ga sam doživel.

Ko smo ob Dnestru nedavno naskočili sovražniku ter je med drugimi padel tudi eden naših slovenskih častnikov, sem videl, kako je ležal v potoku krvi bil še zadnji hip poln junaškega duha. In njegove zadnje besede so bile: „Sladko je umreti za domovino!“ Tako umirajo slovenski junaki!

Dosedaj smo osvobodili večinoma celo Galicijo ter si pridobivali neizmerno množino plena. Število ujetnikov je med našim bojevanjem vedno naraščalo. Rusko junaštvo je, kakor vidimo, menda že umrlo.

Da smo dosegli tako sijajne zmage, se imamo zahvaliti hrabrosti vsakega posameznega našega vojaka. Z božjo pomočjo smo na vseh straneh sijajno premagali sovraga. Kakor imamo sveto nalogo in dolžnost, hočemo sedaj še na drugem mestu z isto hrabrostjo odbiti vse napade hinavskega sovražnika, ob Adriji ter nam čim prej ko mogoče priboriti končni venec zmage. To vam prisegamo ter vse vrle Slovence in Slovenke pozdravljamo! Cetovodja Josip Hrovatič, poddesetnik Franc Lamut iz Zreč, Anton Kvač, poddesetnik Franc Zupan iz Čačji, župnijska Sevnica ob Savi, Avgust Sole iz Slov. Gradca, Franc Zelenko iz Partinje v Slov. goricah, Matija Ozmeč iz Ormoža, Jakob Uratnik in Ferdo Tergraj od Sv. Andraža, poddesetnik Franc Sentur iz Podsrde, Jožef Obram iz Rajhenburga.

Sv. obhajilo na bojnem polju.

Desetnik Franc Ožek, doma iz Rinskih Toplic, nam piše s severnega bojišča:

Srečni smo Slovenci ... pešpolka na bojišču! Zahvaliti se imamo našem častnemu g. podpolkovniku Hossnerju za marsikatero dobroto. On nas vodi častno in skrbi za svoje vojaštvo, kakor skrben oče za svoje otroke. Ukazal je, da se stotnije menjajo in da mora vsaka par dni nazaj za rezervo, da se osnaži telesno in duševno. Tudi našo 6. stotnjo je doletela ta sreča. Na obširnem polju so velike barake; zraven mala kapelica iz desk, v kateri se vsaki dan bere sv. maša. To je dal postaviti naš vrlji g. polkovni poveljnik. Naš ljubljani vojni kurat č. g. M. Krajnc nam polaga tolažljive besede na srce in nas vabi k sv. spovedi. G. kurat nam je dober pastir, mi pa ubogljive njegove ovčice. On zbira vojake skupaj, kakor koklja zbira svoja piščeta. Vodi nas h kapelici in nas spoveduje; bere sv. mašo in med mašo deli sv. obhajilo. Danes nas je bilo 45 pri sv. obhajilu. Od veselja mu je žarelo lice, da se nas je toliko udeležilo zveličanske pojedinke. V nedeljo je služba božja, katere se udeležijo tudi g. podpolkovnik ter drugi častniki, ki so odzadaj. Polkovni poveljnik nas vsaki dan obišče, se pogovarja s prostaki, kuharjem pa ukazuje, da morajo skuhati dobro menažo. Tudi krepčilnih pijač nam preskrbi.

Eno leto pri težkih možnarjih.

Topničar Jožef Drole, doma iz Polzele v Savinjski dol., piše svojim starišem:

Bojeval sem se že s vsemi sovražniki naše nepremagljive Avstrije in njene zaveznice. To spartansko življenje me je tako okrepilo, da se bolj zdravega čutim, kakor poprej doma. Sedaj se nahajam pri mestu D... Sovražnik nas vedno nadleguje ponoči in po dnevu, nam meče granate in šrapnele, pa on še ni več v streljanju. Kadar nam najbolj siple granate sem, tedaj grem mi z veseljem k našim velikom in mu mečemo naše bombe. Gorje jim tam, kamor naš strel pade. O tem bomo pozneje govorili, ko se enkrat snidem. To se ne da popisati, kakšen je pravzaprav učinek našega velikanskega topa. In nam pogum nikdar ne upade. Nekoč smo kar nenadoma postali gospodarji hiše, kjer je preje sovražnik gospodaril. Vršil se je luti boj, ali nam se ne ustavi nič. Sovražnik je popihal urnih pet. To so bili prizori. Gremo čez bojno polje v imenovano kmečko hišo. Po potu je ležalo mrtvih sovražnikov kakor snopja za žanjicami. Največ jih je bilo nasajenih na naše avstrijske bajonete. Moj tovariš je našel mnogo dobrega krompirja v neki skriti luknji v hiši. Takoj si smo zakurili in si pekli krompir. Jedli smo ga z veliko slastjo. Jaz sem našel v nekem kotu čevlarsko orodje. Vse dem se na stol, začnem krpati in tolčiti, da je kar odmevalo po zaduhli sobi. Moj tovariš me pa vpraša: „Ali si čevljar?“ „Moram biti“, mu rečem, „saj vidiš moje obuvale. Umam pa tudi, saj sem doma imel kladivo v rokah, ko sem bil zidar.“ Tako mi tukaj životarimo.

Avstrijsko-srbsko-črnogorsko bojišče.

28 vagonov darov za naše ujetnike v Srbiji.

Bolgarskim listom se poroča iz Rustūka: V Rustūku je došlo iz Avstrije 28 vagonov z darovi za avstrijske ujetnike v Srbiji, in sicer so darovi ponajveč obleke. Darove bodo spravili preko Bolgarije v Niš.

Slovenec v boju s Črnogorci.

Trdnjavski topničar Jožef Klemenčič, doma od Male Nedelje, nam piše iz Radoviša v Dalmaciji:

Gotovo vas bo zanimalo, ako izveste kaj od nas slovenskih rezervistov, ki tukaj v Dalmaciji tudi že deset mesecev Črnogorce pobijamo in sproti razbijamo njih sračja gnezda na gori Lovčen, od koder nas včasih nadlegujejo s svojimi razklopotanimi topovi.

Dne 15. avgusta so se spravili nad nas in nas obstreljevali, a njihov uspeh je bil slab. Kroglo so padale kakor nezrela jabolka z drevesa. Ena je padla tu, druga tam in tretja tudi ni hotela k nam.

Ali dne 18. avgusta so se pa ti širokohlantniki prav pošteno spravili nad nas. Z Lovčena so prav

vaši stariši, žene, otroci, neveste molijo za vas: Bog nam ohrani našega sina, moža, očeta, ženina! In tako upate, da pridete enkrat s slavo ovenčani nazaj k svojim dragim. Če bi pa božja volja bila, da storite smrt za domovi o, ne bo več prala od vas, ko bodo vaši otroci se misliti na vas, ki ste se borili v težkih dnevih za nje.

Predragi vojaki! Hudo je vaše orožje, strašni so kačoni, strašne strojne puške, katere kosijo sovražne vrste, vendar ne mogli bi samo s tem orožjem sovražnika premagati, ker vas je premalo. Kaj vam pomaga, dragi moji, v naših težkih časih, da spointe svojo dolžnost? Vaša trdna vera, vaše zaupanje v Boga. Kdor v Boga zaupa, se ne boji ničesar.

Res težka je dolžnost, ki jo vršite vi spredaj v bojni črti, nič manjša ni naša za hrbtom. Pogledajte naše begunce, pogledajte te nedolžne otročice, ki morajo trpeti z vami in so popolnoma nedolžni. Kdo more popisati revščino, ki stiska ubogo ljudstvo, in mi dušni pastirji trpimo z njim. Pogledajte, predragi, vse to ter prenašajte vse težave, vse napore voljno udani v voljo božjo, tako s bodele zaslužili plačilo v nebesih. Zaupajte na Marijo, katera je posebno zaščitnica Avstrije, kličite jo na pomoč vsak dan vsaj z besedami: "O Marija, moja dobra mati, pomagaj mi danes vršiti svojo dolžnost, varuj me, brani me, pripelji me srečno nazaj k svojim dragim. In Marija vas ne bo zapustila, četudi boste morali dati svojo srčno kri za domovino. Ona vam bo pripravila v nebeskih višavah krono, ozaljšano z biseri in dragimi kameni. In kolikokrat Marija usliši svoje častilce, koliko čudežev se je že zgodilo v tej vojski; zgledov imate sami dovolj. Torej s pogumom in korajžjo nastopite zopet pot, katero imate pred očmi. Jaz vam pa hočem podeliti po dovoljenju svetega Očeta vesoljno odvezo, v ta namen se kesajte svojih grehov ter obljubite, če vas ljubi Bog ohrani pri življenju, se izpovedati..."

S tem govorom se je končala zadnja vojna pobožnost. Marsikateremu so stopile solze v oči, kajti čisto drug utis napravijo besede govornika na bojišču, kakor doma. S posebnim navdušenjem smo odmarširali tisti dan zopet v bojno črto. Najžalostnejše je, da se še zmiraj nahajajo kakšni zabavljaji sv. vere, vendar ko pride tisti trenutek, ko je človeška pomoč nemogoča, se marsikateremu kakšna pobožna beseda izvije iz ust. Vobče so slovenski fantje dobri razen tistih, ki so cel svet že prebrskali ter mislijo, da so radi tega nekaj več, ter je njihovo vsakdanje opravilo klavljanje, njihova zabava nasprotstvo zoper vse, kar je dobrega in svetega. Če ljubi Bog da in Marija, se bomo še včasih kaj pogovorili, kajti tukaj se spoznava svet v tej strašni vojski.

Laški zrakoplovi nad Gorico.

Iz Gorice se poroča: V soboto, dne 28. avgusta, so pripluli trije sovražni zrakoplovi nad Gorico, na vse zgodaj. Obleteli so parkrat mesto in nato odpluli proti Ajševici, kjer so najbrž metali bombe, ker je bilo čuti nekaj takega kakor eksploziranje bomb. Ni trajalo dolgo, ko so zopet prišli nad Gorico in začeli krožiti nad njo. Kar naenkrat se prikaže belkasta črta pod vsakim zrakoplovom: spustili so bombe. To se ni zopet ponovilo, ker so imeli najbrž vsak le samo po eno, druge so vrgli že na Ajševico. Takoj nato so naglo odleteli proti italijanskim postojankam. Padle italijanske bombe niso napravile niti najmanjše škode, ker ena, ki je padla v ulico Vogel na dvorišče izvoščeka Coterja, ni eksplodirala, druga pa je eksplodirala na eni njivi za Mesarsko ulico, tretja je padla na dvorišče "Venutijevega dvorca" v ulici Toseolaro. V soboto najbrž so bili tako razburjeni, ko so došli iz Ajševice, kjer so jih prav dobro obsipavali s šrapneli in granatami in njih očesni živec niso bili več v stanu natanko razločevati mesta in njega predmetov. Sicer pa smo mi prav zadovoljni, da vedno mečejo svoje bombe tja, kjer ni nikogar.

Zrakoplovi nad Ajševico.

Iz Ajševice pišejo: V soboto, dne 28. avgusta, zjutraj so nas italijanski zrakoplovi obiskali v drugič. Privikrat je bil njih polet čisto brezuspešen, čeprav pripoveduje gospod Kadorna v svojem poročilu z dne 22. avgusta, da so njih letala pri ponovnem napadu na sovražno letališče pri Ajševici vrgla 80 bomb ter povzročila s tem grozno velikansko škodo. Ni treba posebej opozoriti, da je to pisal Kadorna, znani pisatelj italijanskih poročil. V drugič so dospela letala, kakor privikrat tudi spustila dosti bomb, a resne škode ni bilo velike. Kakor navadno, so jo italijanski zrakoplovi hitro odkurili, ko so naši topovi in brzometke (strojne puške) začeli pošiljati uničevalen ogenj na nje. Jako smo radovedni, kaj si bode tokrat izmislil Kadorna. Najbrž bo povedal, da je — zgorelo 10 letal, 1 balon in mnogo trave.

Način bojevanja na Goriškem.

Najbolj se boje naši vojaki na Goriškem z drobnega skalovja, pred katerim ni človek nikoli varen. Kadar pade granata na skalo in jo zdrobi, se to kamenje naravnost zapliže v meso ter je uspeh granate trojen. — Ravno take težave in nevarnosti groze tudi Lahom. V okopih dobi vsak vojak prazno vrečo, katero napolni s peskom; taka vreča je najboljšo sredstvo proti letedemu kamenju. V Galiciji je bilo vse to enostavnejše, ker se je mogel uporabiti za kritje tudi kakšen kos lesa. Zanimivo je, kako težko pričakujejo naši vojaki na teh višinah vesti iz drugih bojišč. Vsak dan proti večeru jim pošilja vojno vodstvo na Krn

in tudi na druge postojanke vesti z bojišč in vse te vest pričakujejo z največjo nestrpnostjo. Ako kakšen večer vojna oblast ne pošlje pravočasno poročil, se takoj brzojavi poveljstvu, kaj se je dogodilo, da ni nobenih poročil. Kadar dobe poročilo o kakšni zmagi, tedaj gledajo, da o tem obveste Lahe. Nasprotnika drug drugega slišita, kadar obedujeta, ker žvenkeče jedilno orodje in tedaj jim naši glasno pripovedujejo najnoveše vesti, ali pa napišejo vest na kakšno ploščico, na katero obesijo bel rober, pa jo postavijo med eden in drugi okop in Lahom dovolijo, da si to vest odnesejo v svoje postojanke.

Naša artilerija.

V zadnjih dneh je naša težka artilerija italijansko kanonado znatno omejila, da, na gotovih točkah popolnoma zadušila. Našim težkim možnarjem se je posrečilo najti italijanske baterijske postojanke, ki so bile zgrajene v predorih, ter jih uničiti. Dasi so Italijani jako spretni v maskiranu u svoje artilerije — te daj so n. pr. naši odkrili baterije, ki so bile v zgorajjih nadstropjih hiš in jih razstrelili — se našim artilerijskim opazovalcem skoraj vselej že po kratkem času posreči, da izsledijo italijanske baterije, ki jih nato z nekaj dobro merjenimi streli uničijo.

Odkar se je ojačila naša artilerijska delavnost, je krog tolminskega območja postalo mirnejše. Italijane, ki so preja poznali silne učinke naših možnarjev v listih ter so smatrali te vesti za prefrane, prevzame sedaj neodoljiva goza, če samo kje najdejo učinke teh topov.

Jubilej enega naših težkih možnarjev.

Eden naših težkih možnarjev, ki nosi ime padlega avstrijskega artilerijskega podpolkovnika Riharda pl. Körner, "Rihard", in ki je že pomagal ruski belgijske trdnjave, je obhajal nedavno na italijanski bojni črti jubilej, ko je oddal na Italijane svoj 1200. strel.

Pobitost v Italiji.

Razporeženje v Italiji je jako klaverno. Vsa poročila, ki prihajajo iz Italije, zatrjujejo, da vlada že povsodi razočaranje, ki je porodilo velikansko nevoljo proti Kadornu in proti vsem onim, ki so tako goreli za vojno z Avstrijo in obečali, da bi italijanska vojna trajala k večjemu par mesecev, v katerem času pa se Italija izdatno poveča, dobi avstrijsko Primorje, Tirolsko in njena moč bi segla kdove še kam čez Savo. Ali kar so obečali visoki gospodje po listih, in kar se je razlagalo za gotovo stvar po shodih, vse to se ni obistinilo in kakor kaže položaj, se ne obistini nikoli.

V Italiji sedaj s strahom in trepetom slede dogodkom na ruskem bojišču, kjer so padale velike ruske trdnjave, kakor si tega ni nikdo predstavljal. Italijanski listi, na čelu jim "Corriere della Sera", tolažijo občinstvo in obečajo preobrat, ali občinstvo v Italiji, ki se sicer da lahko spreobrniti v svojem mišljenju, sedaj ne veruje nič več in odklanja taka prazna tolažila. Množe se odporni glasovi, množica protestira in po Milanu vpijejo delavci: "Dol z vojno!" V Milanu je bilo prišlo že do velikih rabuk, o katerih se seveda nič ne poroča in katere vdusi policija in vojaštvo, ali poročila o njih prinese potniki v Svičo. Izmed listov je samo "Avanti" oni, ki si upa izreči kako pametno besedo, ki poroča pošteno, prebivalstvo sega po tem listu, dasi ima časih bele cele predale, katere je čital samo cenzor.

Beda raste od dne do dne, industrija počiva, izvoza sočivja ni, pomanjkanje se čuti povsodi. Kedor le more, zapusti Italijo, zlasti premožnejši sloji silijo z vso močjo ven iz teh razmer, ki pomenijo katastrofo za Italijo.

Italija v boju za Tripolitanijo.

Pariškemu listu "Temps" se poroča iz Kahire v Egiptu sledeče: Veliki duhovni poglavar mohamedanskega rodu Senusijev koraka na čelu 10.000 mož proti Tripolitaniji. Te čete, katerim poveljujejo nemški in turški častniki, so izborno opremljene s topovi in s strojnimi puškami. Italijanska vlada je odpisala številna ojačenja za mesto Tripolis. Polagoma bo Italija skusila vse brdkosti vojske.

Pred Dardanelami.

Zadnje dni so se vršili pred Dardanelami izredno krvavi boji. Skupne izgube Angležev in Francozov v zadnjih treh dneh znašajo 20.000 mož, od teh je 10.000 padlih. Tudi število ujetnikov je izredno veliko.

Lahi jadrajo proti Dardanelam.

Iz švicarskega mesta Bazel se poroča, da je odplulo iz pristanišča južno-italijanskega mesta Tarent 117 velikih italijanskih parnikov s četami in vojnimi potrebščinami na krovu proti Dardanelam. Parnike je spremljalo 16 raznih italijanskih vojnih ladij. V pristanišču se je zbrala velikanska množica ljudi, ki je viharno pozdravljala odhajajoče parnike. Rhovni italijanski mornariški poveljnik, vojvoda Aosta, je imel prisrčen nagovor na odhajajoče italijansko vojaštvo. Splošno se sdi, da so bili parniki in vojne ladje, ki so odplule iz Tarenta in Brindizija, namenjene za boje pred Dardanelami.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Najzanimivejše za nas je na ruskem bojišču, da so naši nepričakovano začeli v Galiciji ofenzivo proti Rusom. Dne 27. avgusta so se vzdignile na severu pri Zložovu armada Böhm-Ermollija, ob Zloti Lipi armada grofa Bothmerja in na jugu levo krilo armade Pflanzer-Baltinove ter so planile na sovražnika. Nagnali so sovražnika do reke Strypa, ki teče vsporedno z Zloti Lipo in se izliva pri Černelci v Dnjestr. Mesta Zložov, Gologory, Pomorzany in Brezany, ki so nam znana iz lanskih začetnih bojev, so v naših rokah.

Od Černelice naprej ob Dnjestru (proti izhodu) se stoji središče in desno krilo Pflanzerjeve armade mirno v svojih zakopih ter čaka nadaljnega razvoja. Večji odpor so Rusi uprizarili samo na severu pri mestu Brezany, ki leži nasproti važnemu železniškemu križišču Tarnopol. Odpor ima brezdvomno namen, da se do skrajnega časa drži Tarnopol, ki je za kolikaj urejeno umikanje — prepotreben.

Armada hrvaškega generala Puhala, ki je bila nadaljevanje Böhm-Ermollijeve armade proti severu in ki je zavzela Kovel, je naenkrat krenila proti jugu in se bliža onim trem trdnjavam, v katerih so Rusi pripravljali svoje napade na Avstrijo in sicer Luck, Rovno in Dubno. Naše čete stojijo že blizu Lucka in Rovna. Tudi ta obrat, ki ga je naredila Puhalova armada, nam je prišel nepričakovano. Južna ruska armada je prišla naenkrat, kot bi trenil, v velike skripe in se bo morala naglo umikati, kajti sicer jo obkolimo. Zakaj od severa pritiska Puhalo, ob jugu stoji Pflanzer, od zahoda pa pritiskata Böhm-Ermolli in Bothmer. Naše vodstvo je duhovito, to nam mora tudi sovražnik priznati!

Dne 26. avgusta so čete avstrijskega generala Arza zavzele Brest-Litovsk. Zavzelje tega mesta je zaradi tega tako važno, ker je bilo zadnja točka, ki je vezala južni in severni del ruske armade. Odkar je padel Brest-Litovsk in so se morale ruske čete umikati dalje proti izhodu, je vsled velikanskih močvirij Pripjet ali Rokitno pretrgana v dva dela, v južni in severni. Južni del je že v naših kleščah. Severni del pa ima to-le usodo: Najbolj južno (severno od močvirja) ga preganjajo čete nadvojvode Jožef Ferdinand. Prišle so že preko Kobrina v Pružany. Severno od nadvojvode stoji armada generala Arza in bavarskega princa Leopolda. Severno od teh dveh armad in izhodno od Bjelostoka napreduje armada generala Gallwitza. Trdnjavi Grodno se je približal general Scholtz od zapadne strani. General Eichhorn se bliža važnemu železniškemu križišču Vilni. General Below pa je zadnje dni prodril do reke Dvina in namerava očitno obkoliti mesto Rigo na suhem.

Ruske čete se povsod umikajo in za seboj zažigajo vse, kar se da zažgati. Prebivalstvo beži v notranjost Rusije, kamor prinaša strah, razburjenost in bolezen.

Velikanske izgube poraženih ruskih armad.

Odkar so pričele naše in nemške čete veliko napadalno prodiranje v zahodni Galiciji, ko je bila dne 2. maja pri Gorlicah prebita ruska bojna črta, znašajo ruske izgube v teh bojih okroglo 1.100.000 ujetih in najmanj 300.000 padlih in ranjenih Rusov. Ruska bojna črta je raztrgana v dva dela in poražene ruske armade se umikajo v popolnoma ločenih skupinah v notranjost Rusije. Rusija je morala zapustiti Poljsko, Kurlandijo, Litavsko in skoro vso Galicijo. Nič manj kakor 12 močnih ruskih trdnjav je padlo zavezniskim armadam v roke.

Brest-Litovsk padel!

Ko so naši čitatelji dobili zadnjo številko "Slov. Gospodarja" v roke, je bila velika ruska trdnjava ob Bugu, Brest-Litovsk, že v naših rokah. Že v sredo dne 25. avgusta proti večeru so čete avstrijskega generala plem. Arza predrle na zahodni strani zunanji trdnjaviški pas in so drugi dan, dne 26. avgusta zjutraj vkorakale v osrednjo trdnjavo in mesto. Najdalje so se se ustavljali Rusi na severoizhodnih utrdbah, a proti večeru dne 26. avgusta so se morali tudi tam umakniti. Rusi so se že več časa pripravljali na padeč te trdnjave in so spravljali vojno gradivo dalje proti izhodu. Ker so naše čete z nenadnim sunkom pripravile to mogočno trdnjavo prej do padeča, kot so se Rusi nadjali, niso mogli spraviti več vsega važnejšega gradiva iz trdnjave. Radi tega so dne 25. avgusta, ko je padla utrdba za utrdbo, velika skladišča živil in vojnega gradiva zažgali in za-